

Sæt fokus på relationskompetencer i din undervisning!

På ODM's formidlingsseminar den 4.-5. marts 2019 havde Børn & unge-sporet fokus på relationskompetencer. Line Rønn præsenterede centrale elementer fra Louise Klinges forskning om relationskompetencer, og deltagerne arbejdede med at koble begreberne til deres egen praksis.

I denne artikel kan du læse om udbyttet fra dagen, og hvordan man, som underviser i eksterne læringsmiljøer, kan arbejde med relationerne i sin undervisning ved at være bevidst om begreberne og bruge dem som "knapper" man kan skrue på, hvis man kan se, at der er elementer, der ikke fungerer. På dagen blev vi blandt andet præsenteret for tre begreber: afstemmere, omsorgsetiske handlinger og selvbestemmelse. Alle tre begreber som er afgørende for relationen.

Afstemmere

Afstemmere er verbale og non-verbale udtryk, der viser, at man som underviser, gerne vil eleverne. Som menneske bruger vi afstemmere hele tiden, når vi indgår i interaktioner med andre mennesker. I undervisningssituationer sender vi afstemmere ud, og eleverne sender afstemmere tilbage. Når det sker, er der tale om et dynamisk øjeblik, som styrker relationen. For at illustrere hvor stor betydning afstemmere har i vores daglige interaktion med andre mennesker kan man prøve at lave denne øvelse:

To og to: Fortæl om f.eks. din morgen i detaljer med afstemmere. Den du fortæller til, kigger derefter væk, kigger derefter igen med stoneface (30 sek., 2 x 15 sek.)

På seminariet lavede vi øvelsen og fik understreget, at vi, i vores rolle som undervisere, er storbrugere af afstemmere, når vi indgår i relationer med børn, som vi ikke kender i forvejen. Og selvom vi måske er i rolle, når vi tager imod eleverne, så bruger vi f.eks. vores øjne som afstemmere, og det er med til at skabe tryghed for børnene.

Omsorgsetiske handlinger

De omsorgsetiske handlinger giver eleven mulighed for at praktisere et etisk ideal ved at kunne bidrage til omverdenen f.eks. ved at hjælpe, lytte, glæde. Det bekræfter noget positivt i eleverne, at de får mulighed for at bidrage.

På seminariet kom der forskellige eksempler på undervisningsforløb, der fungerede godt, fordi der netop var fokus på det omsorgsetiske perspektiv. F.eks. skulle eleverne i et undervisningsforløb hjælpe oldfruen med at vaske tøj, hvilket gav eleverne mulighed for at fremstå som den bedste udgave af sig selv. De eksterne læringsmiljøer rummer mange potentialer for at lade eleverne være med til at hjælpe.

Selvbestemmelsesteorien – kompetence, samhørighed og selvbestemmelse

Teorien om selvbestemmelse indeholder tre underbegreber nemlig kompetence, samhørighed og selvbestemmelse, som alle tre har indflydelse på vores relationer.

Kompetence

For at eleven skal føle sig kompetent er det nødvendigt, at undervisningen har en overskuelig struktur, hvor underviseren taler så lidt som muligt, mens eleverne til gengæld taler. Opgaverne skal kunne løses af alle, og Line Rønn talte om, at det skal være opgaver med lav tærskel og højt til loftet. F.eks. at lave cirkus er en opgave, som alle kan være med til, og der er højt til loftet, fordi kun fantasien sætter grænser for, hvad man som elev kan byde ind med.

Når vi arbejder med hænderne og konkrete genstande, så stiger følelsen af kompetence, og på den måde har de eksterne læringsmiljøer stort potentiale for at være med til at understrege elevernes følelse af kompetence. Hvis ikke eleverne føler sig kompetente risikerer man, at de melder sig ud og ikke gider at deltage.

Samhørighed

For at opnå samhørighed skal man føle sig som en værdifuld del af et fællesskab. Eleverne skal bruge denne følelse for at opnå engagement. Det kan f.eks. være i form af en fælles oplevelse, hvor alle deltager på lige fod. Oplevelsen må gerne være konkret og sansende, bidrage til en god stemning og inkludere øvelser, hvor man skal samarbejde.

På seminariet var der eksempler på situationer, hvor eleverne som det første blev præsenteret for en underviser i rolle som f.eks. streng skolefrøken. I den situation bliver der skruet op for den fælles oplevelse, og eleverne rykker sammen relationelt over for en potentiel fælles fjende.

Selvbestemmelse

I forhold til selvbestemmelse så er det her fokus på, at aktiviteten opleves som meningsfuld og vedkommende. Aktiviteten skal forfølge elevens initiativer og give valgmuligheder. Derudover skal underviseren være lydhør og forsøge at sætte sig i elevens sted. Hvis man sætter selvbestemmelsen i forhold til undervisning i eksterne læringsmiljøer, så kan man imødekomme elevernes behov for selvbestemmelse ved at konstruere forløb, så der er valgmuligheder undervejs.

Hvad tog deltagerne med fra dagen?

Flere deltagere nævnte, at seminariet skaber rum til en refleksion, der ellers ikke er tid til i en travl hverdag. Mange gjorde opmærksom på, at de havde fået begreber til at beskrive deres praksis med og dermed også et nyt sprog til kommunikation med lærerne. Derudover var oplægget også en bekræftelse på, hvor vigtig relationen er i arbejdet med børn og unge.

Mere om relationskompetencer:

Se Louise Klinges website [her](#)

Seks film om relationskompetence ses [her](#)